

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 135. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359477984/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Dig derfor og takke Dig for Livet og fremfor Alt at takke Dig, naar et Hjerter, der ligeledes er skabt af Dig, møder og svarer vort.

Saaledes taler hun under sin dobbelte Beaandelse paa Højden af sit Liv, hvor hun forsøger paa at forene de store Evners og Kærlighedens Lykke som Myrten og Laurbærgrenen var sammenfattede i den Krans, der ræktes hende paa Capitol; det lykkes ikke, de springer tilbage, river sig fra hinanden, og Corinna forvandles fra den begejstrede Sibylle til endnu en af de mange fortvivlede og sønderbrudte Aander, gennem hvilke Aarhundredets Genius nedlægger Indsigelse mod det Samfund, der, som hine tilsyneladende sikre Byer, er undergravet af vulkanske Flammer, Flammier, som aldrig beroliges, men som giver sig Luft i det ene Udbrud efter det andet hele det urolige og ulykkelige nittende Aarhundrede igennem.

XI

Man kunde kalde *Corinna* et Digt om Nationalfordomme. Oswald repræsenterer alle Englands, hans Rejsefælle Greven af Erfeuil alle Frankrigs, og det er mod Fordommene hos disse to, paa hin Tid Europa's stærkeste og mest selvtillidsfulde Nationer, at Corinna kæmper af hele sin Sjæl. Denne Kamp er ikke koldblodig, thi Corinna's Fremtid afhænger af, hvorvidt det vil lykkes hende at bringe Oswald til at opgive sine medfødte Fordomme saa vidt, at han kan blive lykkelig med en Kvinde som hende, hvis Liv paa ethvert Punkt staar i Strid med hvad der i England betragtes som det eneste Tilbørlige for Kvinden. Men idet Corinna saaledes søger at udvide Oswalds Blik og smidiggøre hans stive Aand, der bestandig springer tilbage i de tilvante Fuger, iværksætter hun samtidig Læserens Opdragelse. Paa Følelsernes Omraade fortsætter hun den samme Gerning som vi har set hende i Færd med paa Idernes. Hun skitserer de første Grundrids til en Lære om Folkesjælene endog for de inderligste Følelsers Vedkommende. Hendes Landsmænd forsøgte dengang, omtrent som Tyskerne nutildags, i forfængelig Overbevisning om, at de alene sad inde med Civilisationen, at udslette Nabolandenes Nationalfarve. Dybest inde vil hun derfor vise dem, at deres

Livsofattelse kun er én blandt mange ligeberettigede og stundom mere berettigede Opfattelsesmaader.

Naar man erindrer, hvor mægtig den Fordom er, der i alle Lande uden Undtagelse gør det til en Forbrydelse for den Enkelte at fraskrive sit Folk det Indbegreb af Dyder, som det selv tillægger sig og som saa og saa mange helgenvidde Polichineller hver Dag fortæller det, at det besidder — Noget, de staaer sig meget vel ved at gøre — saa vil man begribe, hvilken Kækhed Fru de Staël lagde for Dagen ved paa et Tidspunkt som dette at optage Kampen mod den franske Nationalforfængelighed.

Der gives en eneste stor Idé, som er den farligste af alle for den tvingende Magt, som hvert enkelt Samfunds fastslaaede Anskuelse og Vedtægter udøver. Det er ikke det Logiske Idé. Thi hvorvel man skulde tro, at Logiken, ifald man slap den ind i det hele Magasin af Fordomme, som til en bestemt Tid regerer et bestemt Land, vilde foretage samme Ødelæggelse iblandt dem, som en Tyr i en Glasvarebutik, virker den rene Logik dog aldeles ikke paa Menneskenes Flertal. Nej! mere end noget Andet vækker og forbauser det Mængden, ifald man er i Stand til at gøre det relativt for den, som forekom den ubetinget, det vil sige til at vise den, at det Mønster, som den antager for anerkendt af Alle, kun betragtes som Mønster af saa og saa mange sammenarbejdede Sind, medens andre Folkeslag eller andre Stammer har et helt forskelligt Begreb om det Tilbørlige eller Skønne. Saaledes erfarer Mængden for første Gang, at den Kunst og Poesi, som mishager den, anses for den første af hele Racer, medens dens egen, som den anser for den første i Verden, af andre Folkeslag sættes lavt, og at der endelig ikke er nogen Tillugt i den Mening, at alle de andre Folkeslag fejler i deres Dom, eftersom netop alle de andre Folkeslag, hvert for sig, mener, at alle de andre Folkeslag fejler i deres Dom. Skulde jeg derfor med et eneste Ord betegne Fru de Staëls Fortjeneste af det franske Samfund, dets Kultur og dets Literatur og dermed af Europas, da vilde jeg udtrykke mig saaledes: Hun gjorde, især i sine to Hovedværker om Italien og Tyskland, Frankrigs, Englands, Tysklands og Italiens menneskelige og boglige Anskuelse og Synsmaader *relative* for Beboerne af de forskellige Lande.

Greven af Erfeuit er i *Corinna* en mesterligt udført Type paa fransk Overfladiskhed og Selvtilfredshed, forenet med nogle